

WE ZULLEN DOORGAAN

Misschien doet het wat vreemd aan om op een zondag in september het pinksterverhaal te horen. Maar omdat we aan het einde van de vakantie staan en we hier vandaag aan een nieuw liturgisch seizoen beginnen, is dat waarschijnlijk toch zinvol. Pinksteren is immers in de joods-christelijke traditie het moment waarop mensen die uittocht gevierd hebben een leidraad en houvast krijgen om vorm, richting te geven aan het nieuw bestaan dat ze begonnen zijn. Ook vakantie is bedoeld als uittocht, als adem halen in vrijheid, herschepping, waarna het leven doorgaat, een beetje anders, heel anders, vaak ook niet zo anders. De meesten van ons zullen niet het gevoel hebben dat ze ondertussen het beloofde land zijn binnengegaan - het tegendeel lijkt de laatste tijd eerder waar te zijn - maar we moeten ook niet vergeten dat het beloofde land destijds weliswaar een land van melk en honing genoemd werd maar dat het in feite vooral braakliggende grond was waarmee wat gedaan moest worden, zoals Nederland dat is, en Europa, en welke werkplek, welk huishouden, welke relatie niet? Heilige geest, inspiratie, is telkens weer, een leven lang, een levensnoodzakelijkheid voor ons innerlijk bestaan, zoals water en voedsel dat zijn voor ons lichaam

Hetzelfde geldt voor ons als de basisgemeente die we in de Dominicus proberen te zijn. Net als de aanwezigen bij het Pinkstergebeuren destijds verkeren wij vaak ergens tussen geloof en ongeloof, hoop en ontmoediging, hebben telkens weer nieuwe geest, nieuwe inspiratie nodig. En zijn wij onderling ook niet even verschillend in ideeën en verlangen als de Parthen, de Meden, de Elamieten en de bewoners van Mesopotamië op die pinksterochtend? Geloven wij allen hier in dezelfde God? Ik denk het niet. Velen van ons zijn nog altijd aan het wegtrekken uit de gevoels- en ideeënwereld van het geloof van hun kinderjaren, uit de kerken die hun jeugd verblijdden of vergalden. Maar voor ieder van ons geldt : aan Pasen, aan uittocht, bevrijding alleen hebben we niet genoeg. Vrijheid is moeilijk. Er moet ook zoiets zijn als een weg verder, een plan dat zicht en uitzicht biedt. Soms kan het lijken of gelovigen zoals wij de weg kwijt zijn. Dat is natuurlijk niet zo, wij zijn de weg niet kwijt, wat wij hier doen is samen een weg, een nieuwe weg zoeken, dat is iets totaal anders en bij uitstek een bijbelse opdracht. Bovendien zouden we die weg niet zoeken, als we de richting ervan niet al gevonden hadden.

In de joodse traditie volgt op het verhaal van pasen dat van pinksteren. Na de uittocht klinken de tien woorden, de geboden van de berg Sinai. Daarmee laat de Levende weten hoe het nu verder moet met ons leven in vrijheid, en waar bij het inrichten van het land de grenzen van die vrijheid liggen : gij zult niet moorden, niet stelen, en gij zult uw God en uw vader en moeder eren. We kennen die woorden, die Goddelijke oproep tot gerechtigheid, waarvan ieder zinnig mens de eeuwigheidswaarde aanvoelt. Die staan vast, verder mogen we zelf uitzoeken wat we van het ons geschonken land, van ons leven, onze samenleving maken. Lucas laat in zijn pinksterverhaal de Heilige Geest neerdalen op dezelfde vijftigste dag na pasen waarop Joden het gebeuren op de Sinai herdenken, Hij presenteert het als een herhaling van dat gebeuren. Jezus' woorden, zijn levend voorbeeld dat de Geest in herinnering komt brengen, zijn een bevestiging van dat Sinai verbond : zoek het Rijk Gods en zijn gerechtigheid : gij zult niet moorden, niet stelen maar de ander respecteren en liefhebben als uzelf. Het is dezelfde les in wijsheid, in menslievendheid, in hartstocht voor de rechten van de mens, zouden wij tegenwoordig zeggen. Wij die uitgetrokken zijn zetten de tocht voort omdat ons die woorden, die geest van de toekomst gegeven zijn.

We gaan dus door, ook weer dit jaar, omdat we geloven : geloven in die God van Mozes en van Jezus, niet in de vage God van onze jeugd, ergens boven ons, ver weg, als een veilige of klamme deken over ons heen, of als een oordelende instantie die ons zijn redenen niet meedeelt. Maar in een God die in ieder van ons en in ons tezamen leeft, als woord, als geest, als het geheim en de kracht van ons bestaan, de bron van waaruit ik als persoon en wij als gemeenschap het verlangen putten naar recht, naar goedheid, naar schoonheid. Zonder die God zouden wij niet weten wie wij zijn. Hij of Zij is de naam voor het wonder in en om ons heen, dat wij mensen in deze wereld tegenwoordig stellen. Het zogeheten atheïsme is een misverstand, geboren uit allerlei waandenkbeelden over wat God buiten of boven ons zou kunnen zijn, zou kunnen doen, terwijl Hij of Zij deel uitmaakt van wat wij zijn, als verlangen, scheppingskracht : oproep van buiten, vermogen van binnen tot liefde. Godsdienst zou onze hoogste vorm van poëzie moeten zijn, de hoogste, meest ernstige en diepzinnige wijze van omgaan met het woord, met de geest, de Godsgeschenken bij uitnemendheid.

We gaan door omdat wij geloven in die Levende én ook omdat wij hier geloven in Jezus van Nazareth. Wie ooit heeft dat geloof in de Levende intenser, waarachtiger, totaler geleefd, vóórgeleefd dan hij? Hij heeft het spoor, de aanwezigheid van zijn God herkend in alle mensen die hij tegenkwam, tot in de kleinste der kleinen. Hij leert ons om geen angstige mensen te zijn, en door alle zwaarte en tranen heen, te

ervaren en te doen wat liefde is : om mensen van aandacht, menslievendheid, gerechtigheid te zijn. In die prachtige traditie staan we, en laten we er toch voor zorgen dat die traditie heel blijft, zo heel mogelijk, niet aangetast wordt door fundamentalisme, machtswaan, kleinzieligheid, corruptie en allerlei slechtheid waarin wij mensen óók uitblinken. En hoe verrijkend en verruimend is het dat wij voortaan beseffen dat ook de profeten van andere godsdiensten, of ze nu Confucius, Mohamed of Boeddha heten, onze leermeesters kunnen zijn. ‘Mogen zij allen één zijn’, laat het Johannesevangelie Jezus zeggen : één van inzicht en van harte, hoe verschillend ook in leer en traditie. Alleen samen met Meden en Parthen, met bewoners van Mesopotamië, met Joden en Arabieren, kunnen wij het Rijk Gods dichterbij doen komen.

Ook daarom gaan we door, vanwege dat ‘samen’. De dichter zegt het beter : ‘We zullen doorgaan tot we samen zijn’. In allerlei verbanden, en ook hier in de Dominicus. Samen : niet als kuddedieren zonder geest, zonder hart en verstand, maar één van geest omdat in en onder de gemeenschap de kracht van de Levende woont waaraan ieder van ons deel heeft, en die wij Heilige Geest noemen. Mensen worden alleen geboren en moeten alleen sterven, maar het geheim van dat alleen-zijn is dat we het kunnen verrijken met het eindeloos vele dat de ander, de mens naast ons, de gemeenschap rondom ons kunnen schenken. Waar we samen denken en doen, staan alleen-zijn en eigenbelang niet langer centraal, is de samenleving geen consumptiemaatschappij, is de ander even belangrijk als ikzelf, zijn we creatieve mensen, dat is : mensen van de geest. Geloof wordt dan zoiets als oefening, gezamenlijke oefening, in het gebruik van die goddelijke energie van de geest, om onszelf en waar mogelijk de wereld te veranderen, een nieuw gezicht te geven : niet vaag en idealistisch, maar met beide benen in de klei van het dagelijks leven. Onze roeping is het uit die klei van hoop en treurnis, mogelijkheden en onmogelijkheden, iets nieuws te maken, leven en samenleving - de politieke samenleving - waar dat enigszins kan op te tillen naar menslievendheid, naar gerechtigheid. Steeds opnieuw te ontdekken dat de klei waaruit we ooit geschapen zijn doordat de geest erin geblazen werd, als laatste geheim niet het genot heeft maar de liefde van het delen met de ander die is zoals ik. Te begrijpen wat Paulus ooit zong in zijn brief aan de Corinthiërs : dat liefde het laatste geheim is van Gods Geest. Liefde : dat is nabijheid en gerechtigheid. Als we die liefde niet kennen, niet doen, is leven en is ook ons geloof in de Levende niets waard.

Laten we doorgaan, samen, deze nieuwe liturgisch cyclus, met ons in dat geloof te oefenen, als mensen van uittocht, van dat Woord en van die Geest van liefde.
Zo moge het zijn.

Henk Hillenaar.